

Pech onderweg

Overweging 11 augustus 2013 – Diana Vernooij

Lector: Marian van der Meer

Eerste lezing: Exodus 17:1-7

Tweede lezing: naar een oud verhaal

*“... Wat deden mijn vriendin en ik, toen haar trapper afbrak?
Wij lieten ons de heuvel weer afrollen
en stepten en duwden ons een weg naar een plaatsje
waar we al vragend werden verwezen
naar de plaatselijke hippie en fietsfanaat ...”*

Inleiding en welkom

Goede morgen lieve mensen, hartelijke welkom allemaal bij deze zomerviering waarin Marian van der Meer, Bert van der Meer en ik voorgaan. Met de themaserie “Uw reisgids deze zomer” nemen we u een beetje mee op vakantie, of u nu weg gaat of niet. Waar je ook bent, je neemt jezelf altijd mee. En wat je meemaakt in den vreemde is een vergrootglas van wat je thuis ook meemaken kan. De afgelopen twee zondagen zijn we al over alle grenzen heengegaan en hebben we ook al onze bestemming bereikt. Dat zit dus al snor. Vandaag ontdekken we iets dat iedereen wel eens meemaakt die de deur uitgaat, en dus ook wie niet op vakantie gaat: pech onderweg.

De leukste vakantie verhalen zijn de pech verhalen – en wat er daarna gebeurde. En dan heb ik het over de wat onschuldige pech verhalen, niet over de catastrofes, de ernstige ongevallen. Je fietst ergens heen, vol goede moed en met verwachtingen, maar wat gebeurt: lekke band in de middle of nowhere. Of zoals mij eens overkwam met een volgepakte fiets de heuvel opwaarts in een dunbevolkt deel van Engeland: de trapper brak af. Daar sta je dan, genoeg kabels en spaken als reserve meegenomen, genoeg gereedschap – maar geen reservetrapper, en ook in de verste verte geen fietsmaker, wat te doen?

We gaan het hebben over dit soort kleine pech, over pech die achteraf tot een mooi verhaal leidt om op verjaardagen te vertellen, maar waar je wel even van ondersteboven bent. Pech die leidt tot een bak vol chagrijn of tot een vrolijk avontuur – net wat je er zelf van weet te maken.

Vandaag nog weer een zondag zonder koor. Over twee weken dan beginnen we weer als koor. Daarom roep ik u allen op te zingen alsof Henk u staat aan te vuren – lekker er tegenaan gaan samen met de cd's van het Duifkoor en van een gelegenheidskoor. En we luisteren naar pianomuziek van Bert van der Meer.

Marian en ik wensen ons allen een goede viering.

Tweede lezing

Een oude man en zijn zoon leefden op een kleine boerderij. Ze bezaten slechts één paard waarmee ze elke dag op het veld werkten. Op een keer liep het paard weg. De dorpsbewoners kwamen bij de oude man en zeiden: ‘Wat erg, wat een pech!’ Deze antwoordde: ‘Ja, het kan verkeren’.

Het paard kwam na enige tijd terug, samen met een kudde wilde paarden. De dorpsbewoners kwamen weer langs en zeiden: ‘Wat heb jij een geluk!’ De oude man zei: ‘Tja, het kan verkeren.’ In de dagen

daarna probeerde de zoon de nieuwe paarden af te richten. Daarbij viel hij van de rug van een van de dieren, brak zijn been en werd mank. De oude man moest nu alleen op het veld werken.

De dorpsbewoners zeiden: 'Ach en wee, wat een pech toch!' Hij antwoordde opnieuw: 'Het kan verkeren'.

Toen er oorlog uitbrak werden alle jonge mannen uit het dorp opgeroepen. De zoon mocht thuis blijven vanwege zijn manke been.

Overweging

“Zoek uit waar je bang voor bent en ga daar heen op vakantie” las ik gisteren in Trouw in een kort verhaal. Wat een prachtige maar ook rare opdracht. “Zoek uit waar je bang voor bent en ga daar heen op vakantie” Op vakantie gaan naar waar je bang voor bent? Je wil toch op vakantie om uit te rusten, om te genieten, om bij te tanken?

Maar een vakantie die helemaal loopt zoals je hem hebt gepland is oersaai. “All inclusive betekent zorgeloos genieten” adverteert reisorganisatie Neckermann. Nou, wat mij betreft is dat hooguit drie dagen leuk en daarna wil ik wel weer eens wat beleven. En dat betekent dat je uit je comfortzone moet stappen, weg bij alles wat al voor je uitgestippeld is. Je moet je eigen weg zoeken, zelf iets gaan ondernemen, ontsnappen aan de reisleader.

Pechverhaal

Als je mensen vraagt naar hun leukste vakantieavonturen krijg je al snel een pechverhaal te horen. Pech leidt blijkbaar tot prachtige ontmoetingen of tot onverwachte wendingen in voorgeprogrammeerde vakanties, in ieder geval tot mooie avonturen.

Ieder avontuur heeft een gevaarlijk kant, ook bij pech. Pech maakt je kwetsbaar, in eerste instantie ben je slachtoffer van omstandigheden. Je zult maar al je koffers kwijt zijn bij aankomst op het vliegveld van bestemming. Of het gereserveerde hotel blijkt niet meer te bestaan. Of je tent stort in door een waterhoos. Je weet het even helemaal niet meer.

De kunst is dan alert te zijn om uit je positie van slachtoffer te komen. Je moet je kansen grijpen om jezelf tot een avonturier te transformeren en al je vindingrijkheid in te zetten om er iets moois van te maken.

In ieder geval is pech onderweg altijd een beproeving. Je kunt er wat van maken of je kunt je terugtrekken in klagen. Ga je naar huis als je bent weggeregend in je tent of vraag je een boer of je in zijn schuur mag slapen en ga je drie dagen boeken lezen in het hooi tot het weer mooi weer is?

Gelijkmoedigheid

Je reserves groeien als je leert omgaan met pech. Je wordt een oude taaie die zich niet zo snel meer zich van haar stuk laat brengen. In mooie termen: je gelijkmoedigheid neemt toe en je bent in staat om het lot zijn beloop te laten hebben en er mee te spelen.

Kijk maar naar het verhaal van de boer: telkens als het noodlot toeslaat verandert het hele perspectief van zijn leven. Grote pech en groot geluk wisselen elkaar af. En hij kan er met gelijkmoedigheid op reageren, hij raakt niet overstuur zoals iedereen om hem heen. Dus de kunst is: kun je elk onderdeel verwelkomen, ook die wendingen van het lot die ronduit pech lijken?

Als je dan wat geoefend hebt met pech onderweg op vakantie, kan het je helpen als het voor het eggie gaat in het leven, als er verdriet, ziekte en pijn aan je deur kloppen.

Je hebt al wat geproefd aan de kunst van vrolijk verkeren met ellende. Dan kan een pijnlijke situatie je nieuwe ervaringen brengen, nieuwe manieren van omgang met het leven. Mensen kunnen door de ergste situaties ten positieve veranderen, van een streng persoon wordt iemand een zacht mens – ondanks en soms dankzij de ellende. Zo kan het lot een “blessing in disguise” worden, een geluk bij

een ongeluk, een zegen in vermomming. Wat zich eerst als een ramp aandient blijkt een zegen te bevatten.

Verzoeking en verbittering

Misschien zit er ook wel een dergelijke boodschap in het verhaal van Exodus, dat verhaal van de Joden en Mozes bij Massa en Meriba, wat verzoeking en verbittering betekent.

Het verhaal gaat dat de joden uit Egypte wegtrokken, terug naar het land van hun voorouders, dwars door de woestijn. Hun tocht duurde 40 jaar, dat is ook te voet wel erg lang om een woestijn door te trekken. Veertig jaar zoektocht en veertig jaar lang pech. Het is een stuurloos volk dat mijn wegen niet wil kennen – zegt God erover, het lijkt erop dat hij ze langdurig op de proef stelt. Drie keer in hetzelfde hoofdstuk komt het volk tegen Mozes in opstand omdat ze honger hebben en dorst. En God zendt uiteindelijk kwartels en manna en water.

Het belangrijkste nieuws van dit verhaal is toch dat God bij een ellendig volk blijft, ook al wil dat niets leren. 40 jaar lang kan het de weg naar het beloofde land niet vinden. Steeds weer dwaalt het af, totdat het toch heeft leren vertrouwen, althans een beetje vertrouwen dan.

Boeddhanatuur

Zo gaat het ook vaak met ons, wij dolen rond en kunnen onze weg niet vinden. Dat vermogen in ons, wat je Heilige Geest kunt noemen, of Boeddhanatuur, zelfs als we het gewoonweg intuïtie en oordeelsvermogen noemen: dat vermogen is er altijd en dat zal er ook altijd blijven, of wij er nu op vertrouwen of niet. Maar als we er weinig gebruik van maken dan verschrompelt dat vermogen. De krachtige en tedere stem in ons hart moet gevoed blijven worden. Wij zijn zo gewend onze innerlijke richtingwijzers te negeren door ons toevlucht te nemen tot houvasten als reisschema's en all-inclusive vakanties en all-inclusive relaties. En als we dan eens avontuurlijk gaan doen, een backpackersreis naar Jemen bijvoorbeeld, dan realiseren we ons niet dat dat echt gevaarlijk is.

Wij zijn als de dorpsgenoten van de boer uit het verhaal. Wij willen dat ons noodlot zich ten goede keert. Het volk van Israël gelooft pas in God als er voorspoed is, als er weer Manna is en water. Wij reduceren God tot wondermachine, ipv dat wij vrede vinden in het besef dat voorspoed en tegenspoed zich altijd zullen afwisselen. Als we dat konden accepteren dan wisten we ook dat ons lot wordt verzacht als we vanuit overgave en liefde leven. Was de boer in paniek zijn paard gaan zoeken, dan was er vast een ander ongeluk bovenop gekomen. Had de zoon de wilde paarden niet getemd, dan was hij niet mank geworden maar had weer de oorlog in moeten gaan. Enzovoort. Hoe rolt de dobbelsteen in ons leven? Weten wij nog wat we vervloekten toen het gebeurde en waar we achteraf dankbaar om mogen zijn? Of nu: welke speling van het noodlot kunnen wij nú niet accepteren, waar we misschien wat lankmoediger in zouden moeten zijn?

Oefenen met pech

Je reactie op wat je meemaakt beïnvloedt je lot. Je versterkt je noodlot als je ertegen vecht. Maak je er niet zo'n punt van, dan kan het ook weer voorbijgaan. Daarom is het zo belangrijk om te oefenen met pech en te oefenen in gelijkmoedigheid, op vakantie en gewoon met de kleine dingen die je overkomen in het leven.

Mijn therapeute zei ooit tegen mij toen ik haar vroeg of het ooit goed zou komen: "Ik heb goed nieuws en slecht nieuws. Het slechte nieuws is dat alles zal gebeuren waar je bang voor bent. Het goede nieuws is dat je het, als je zachtmoedig blijft, niet zo erg meer zult vinden."

"Zoek uit waar je bang voor bent en ga daar heen op vakantie", het is nog niet zo'n gek advies. Ga speels om met waar je bang voor bent – ga erop af met dezelfde openheid die je hebt voor je vakantiebestemming: niet zo bloedserieus maar met een dosis nieuwsgierigheid. Vertrouw erop dat je je weg zult vinden zonder je vast te klampen aan je zekerheden. De krachtige en tedere stem in je hart wijst je de weg. Die kan onderscheiden tussen zielig zijn en kwetsbaar, tussen moed en overmoed.

Wat deden mijn vriendin en ik, toen haar trapper afbrak? Wij lieten ons de heuvel weer afrollen en stepten en duwden ons een weg naar een plaatsje waar we al vragend werden verwezen naar de plaatselijke hippie en fietsfanaat. Hij ontving ons vriendelijk, trakteerde ons op prachtige verhalen en een kopje thee en hij leende ons een trapper uit, tot de eerstvolgende fietsen-maker (thuis in Nederland).

Als je de pech in het gewone leven in een vakantiestemming tegemoet kunt treden, zullen er richtingwijzers te zien zijn, die je de weg wijzen. En dan kun je smeken en huilen, of bitter en agressief worden, zoals het volk van Israël. Maar je kunt het beste gelijkmoedig dat doen wat je te doen staat: je ellende vrolijk tegemoet treden en er naar op vakantie gaan.

Dat vermogen, om op vakantie te gaan naar waar je bang voor bent, is misschien wel ons belangrijkste kompas om te ontwikkelen.

Amen

Nodiging

Laten wij brood en wijn delen met elkaar. Laten wij brood en wijn delen opdat het ons kracht zal geven de droom tot werkelijkheid te maken dat wij, ieder op onze eigen plaats de ander mogen versterken en bevestigen. Moge zijn Geest ons aanzetten om de eenzamen liefde te brengen en om te zien naar elkaar.

Komt want brood en wijn is er voor iedereen, ongeacht je achtergrond of je overtuiging. Als je mee wilt werken de droom waarheid te laten worden ben je welkom.

Weet je genodigd en welkom.

Voorbeden - Deze dag

Vrede in mij / Liefde in mij / Draag mij, / deze dag

Draag mij / als boosheid mij overvalt, / als pijn op mijn weg komt. / Draag mij.

Wijsheid in mij / Licht in mij / draag mij, / deze dag.

Draag mij / als mijn blik vertroebelt, / als het donkert in mijn geest. / Draag mij.

Liefde in mij / God in mij / draag mij. / Wees een stem in mij / die ik horen mag / deze dag.

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere dicht bij ons zijn de komende dagen en alle dagen in ons verdere leven.

Moge zij onze ogen, onze oren en ons hart openen opdat onze ogen zien, onze oren horen, en ons hart antwoord kan geven, onverschrokken en met grote compassie.

Moge ons diepste wezen, God in ons leven, ons kracht en tederheid schenken en vrede, amen.

